

Jak wygląda procedura zobowiązania osoby pijącej do leczenia odwykowego ?

Leczenie osób uzależnionych co do zasady jest dobrowolne, a przymus leczenia może być nałożony wyłącznie przez Sąd. Sądami właściwymi do rozpatrywania spraw o przymusowe leczenie są Wydziały Rodzinne i Nieletnich w Sądach Rejonowych. Przepisy regulujące procedurę leczenia osób uzależnionych od alkoholu reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Do Sądu złożyć wniosek mogą dwie instytucje:

- Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Leżajsku,
- Prokuratura.

Złożenie wniosku o przymusowe leczenie bezpośrednio do Sądu – a nie za pośrednictwem Komisji lub Prokuratury – spowoduje, że Sąd odeśle taki wniosek do Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jako instytucji uprawnionej do tego.

Co do zasady problem alkoholowy zgłosić może każdy. Najlepiej jest (i tak bywa najczęściej), gdy osoba zgłaszająca problem to członek najbliższej rodziny, który dobrze zna skalę problemu i wie, jak naprawdę wygląda sytuacja rodzinna. Oczywiście, gdy najbliższa rodzina nie chce zgłosić sprawy (bo jest np. zastraszana przez alkoholika), przyjmowane są zgłoszenia od dalszych członków rodziny, jak i osób niespokrewnionych. Ponadto, wniosek o leczenie mogą do Komisji złożyć inne instytucje, takie jak MOPS, Policja, kurator sądowy itp. Oczywiście, również sama osoba uzależniona z własnej inicjatywy może przyjść do MKRPA po pomoc i poradę w sprawie podjęcia leczenia.

Należy pamiętać, że zgodnie z obowiązującymi przepisami, na przymusowe leczenie można skierować osoby, które w związku ze swoją chorobą alkoholową:

- powodują rozkład życia rodzinnego,
- powodują demoralizację nieletnich,
- systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,
- uchylają się od pracy (choć ta podstawa nie ma już racji bytu w aktualnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej).

Podczas zgłoszenia osoby, w stosunku do której jest podejrzenie uzależnienia od alkoholu, dyżurujący członkowie Komisji wypełniają przyjmując do protokołu informacje, dotycząc zgłaszanej osoby. Jeżeli istnieją inne dokumenty potwierdzające uzależnienie, np. karty leczenia szpitalnego, zaświadczenia lekarskie, informacje z Policji itp., należy je zabrać ze sobą

celem dołączenia do akt sprawy. Ponadto, w przypadku skierowania sprawy do sądu o przymusowe leczenie, osoba zgłaszająca będzie występować w sądzie jako świadek. Ewentualnie może podać dane innych osób, mogących być świadkami w tej sprawie przed sądem.

Osoba zgłaszająca problem alkoholowy, zamieszkująca z alkoholikiem, motywowana jest do podjęcia terapii dla współuzależnionych. Edukacja na temat prawidłowego postępowania wobec osoby uzależnionej znacznie zwiększa prawdopodobieństwo jej wyjścia z nałogu.

Na podstawie złożonego wniosku o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe, Komisja wzywa osobę, co do której zachodzi podejrzenie, że jest uzależniona od alkoholu, do osobistego zgłoszenia się na posiedzenie, na tzw. rozmowę motywującą do leczenia.

Możliwe są następujące wersje wydarzeń:

Wariant 1

Osoba, którą Komisja wzywa, przychodzi i przyznaje, że ma problem alkoholowy oraz że chce podjąć leczenie.

To wariant najbardziej optymistyczny, bo powszechnie wiadomo, że dobrowolne podjęcie leczenia daje największe szanse na wyjście z nałogu.

W takim przypadku, przedstawiamy ofertę wszystkich ośrodków leczenia uzależnienia (a jest ona naprawdę szeroka). Zawsze należy pamiętać, że leczenie jest bezpłatne.

W przypadku zaprzestania leczenia i powrotu do nałogu sprawa zostanie skierowana do Sądu.

Wariant 2

Osoba wezwana przychodzi na dyżur i oświadcza, że nie ma problemu alkoholowego (przykładowe tłumaczenie: „bo zgłoszenie jest wynikiem nieporozumień rodzinnych” itp.) i nie zamierza podjąć leczenia.

W takiej sytuacji członkowie Komisji podejmują rozmowy uświadamiające, motywujące pomagając osobie zgłoszonej dostrzec swoje picie z wielu perspektyw. W przypadku, gdy osoba zgłoszona zaprzecza picie, lub je bardzo umniejsza i usprawiedliwia, odmawiając podjęcia leczenia odwykowego, a wnioskodawca podaje fakty nadmiernego picia zawsze kierowana jest na badanie do biegłych sądowych, którzy są uprawnieni do orzekania o uzależnieniu (są to: lekarz psychiatra oraz psycholog). Badanie jest bezpłatne (koszty pokrywa Miasto), a jego wynik jest bardzo istotny zarówno dla Komisji, jak i w ewentualnym postępowaniu przed Sądem.

Jeżeli z opinii biegłych wynika, że osoba nie jest uzależniona, sprawa przed Komisją jest umarzana. Jeżeli natomiast z opinii biegłych wynika, że dana osoba jest uzależniona, to wówczas sprawa kierowana jest do Sądu.

Wariant 3

Kierowanie wniosku o przymusowe leczenie do Sądu.

Procedura sądowego zobowiązania do leczenia odwykowego jest uruchamiana w następujących przypadkach:

- osoba zgłoszona odmawia podjęcia leczenia odwykowego a opinia biegłych potwierdza uzależnienie od alkoholu;
- wtedy gdy osoba, która zgodziła się na badanie przez biegłych, nie zgłosi się na nie, Komisja również kieruje sprawę do Sądu – Komisja bowiem nie ma możliwości zmuszenia kogokolwiek do badania, natomiast uprawnienie takie przysługuje Sądowi;
- do Sądu sprawa kierowana jest także wtedy, gdy osoba w ogóle nie zgłosi się do Komisji Orzeczniczej ani na badania do biegłych (wezwania na rozmowę wysyłane są, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru);
- w przypadku, gdy osoba zgłosi się na wezwanie Komisji i oświadczy od razu, że nie zgadza się na badanie przez biegłych i nie zamierza się leczyć dobrowolnie, a wnioskodawca podaje fakty nadmiernego picia, sprawa również jest kierowana do Sądu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, Sąd powinien wyznaczyć pierwszą rozprawę w ciągu miesiąca od wpłynięcia wniosku Komisji o przymusowe leczenie uczestnika (bo tak zgodnie z przepisami prawa nazywa się osoba, co do której złożony został wniosek do Sądu). Jeżeli w danej sprawie brak jest opinii biegłych (bo np. osoba nie zgodziła się na badanie przez biegłych przed Komisją), to Sąd kieruje taką osobę na badanie. Sąd ma uprawnienie do nakazania przymusowego doprowadzenia przez Policję uczestnika na rozprawę, jak również na badanie. Komisja nie ma wpływu na czas rozpatrzenia sprawy przez Sąd. Ten etap postępowania odbywa się już bez udziału członków Komisji (z pewnymi wyjątkami, gdy Sąd zadecyduje o obowiązku uczestniczenia przedstawiciela Komisji podczas rozpraw). Należy podkreślić, że Sąd ma pełną swobodę w ocenie dowodów w sprawie, choć zazwyczaj najważniejszym dowodem, który ma wpływ na jej wynik, jest opinia biegłych. Sąd może na podstawie zebranych dowodów (opinii biegłych, zeznań uczestnika, świadków, wywiadu Policji) wydać następujące orzeczenie:

- oddalić wniosek, gdy osoba nie jest uzależniona,

- orzec obowiązek leczenia odwykowego w otwartym (niestacjonarnym) zakładzie leczniczym (czyli poradni) lub w zakładzie zamkniętym (stacjonarnym, czyli szpitalu).

Postępowanie przed sądem jest dla osoby uzależnionej bezpłatne, koszty sądowe ponosi Miasto. Sąd orzeka o obowiązku leczenia odwykowego w formie postanowienia, od którego przysługuje apelacja. Sądowy obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu trwa tak długo, jak tego wymaga cel leczenia, nie dłużej jednak niż dwa lata od uprawomocnienia się orzeczenia sądu. Na czas trwania obowiązku leczenia sąd może ustanowić nadzór kuratora. Należy pamiętać, że wszystkie opisane powyżej działania Komisji i Sądu w tym przedmiocie wynikają z obowiązujących w Polsce przepisów, a czas rozpatrywania sprawy wynika z konieczności przestrzegania zasad istniejącego prawa.